

ዳኞች፡- ተሻገር ገ/ስላሴ

አልማው ወሌ

ዓሊ መሐመድ

ረታ ቶሎሣ

ሙስጠፋ አህመድ

አመልካች፡- የአቀቂ ቃሊት ክ/ከተማ ወረዳ 5 ንግድና ኢንዱስትሪ ጽ/ቤት

ተጠሪዎች፡- ሃምሳ አለቃ ታምራት ከበደ

መዝገቡ ተመርምሮ ተከታዩ ፍርድ ተሰጥቷል

ፍ ር ድ

ጉዳዩ ከንግድ ስራ ፈቃድ ማገድ ጋር ተያይዞ የቀረበ ክርክርን የሚመለከት ሲሆን ከርክሩ የተጀመረው የአሁኑ ተጠሪ በአሁኑ አመልካች ላይ በአ/አበባ ከተማ መስተዳድር መጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት በመሰረተው ክስ መነሻነት ነው። የክሱ ይዘትም ባጭሩ በአቀቂ ቃሊት ክ/ከተማ ወረዳ 5 ክልል ውስጥ ባለኝ የመኖሪያ ቤት ይዞታዬ ላይ የመኪና ማቆሚያ ንግድ ስራ ህጋዊ ፍቃድ ተሰጥቶን እየሰራሁ እያለሁ ተጠሪ በቁጥር 415/2004 ታህሳስ 23 ቀን 2004 ዓ/ም በተፃፈ ማስጠንቀቂያ እየሰራህ ያለው የንግድ ስራ ከጠየቃ ከጤና እና ከአካባቢ ብክለት አንፃር በአካባቢ ጥበቀ ላይ ከፍተኛ ችግር እያደረሰ ነው በሚል ምክንያት የንግድ ፍቃድን ለማገድ ሁከት ስለፈጠረብን የተፈጠረው ሁከት እንዲወገድለት ዘንድ ዳኝነት ጠይቋል። ተጠሪም ቀርቦ በሰጠው መልስ በአዋጅ ቁ 686/2002 ዓ.ም አንቀጽ 37/ሀ/ መሰረት እግድ መስጠቱ ህጋዊ እርምጃ በመሆኑ የቀረበው የሁከት ይወገዳልኝ አቤቱታ ተገቢነት የሌለው በመሆኑ ክሱ ወድቅ ተደርጎ እንዲሰናበት በመጠየቅ መልስ ስጥቷል። ጉዳዩን በመጀመሪያ ደረጃ የተመለከተው የከተማ መ/ደ/ፍ/ቤትም የተጠሪ መኪና ማቆሚያ ንግድ ስራ በአካባቢው የጤናም ሆነ ብክለት ላይ ችግር ማስከተሉ በማስረጃ ሳይደገፍ የንግድ ስራ ፈቃዱ በአመልካች መታገዱ የሁከት ተግባር በመሆኑ የተፈጠረው ሁከት ይወገድ ሲል ወስኖል አመልካችም ይህን ውሳኔ በመቃወም ቅሬታውን ለከተማ መስተዳደሩ ይግባኝ ሰሚ ፍ/ቤት ያቀረበ ቢሆንም የስር ፍ/ቤት ውሳኔ በፍ/ብ/ስ/ህ/ቁ 348/1/ መሰረት ጸንቷል። እንዲሁም አቤተታውን ለከተማው መስተዳድር ሰበር ሰሚ ችሎት ያቀረበ ቢሆንም አሁንም ተቀባይነት አላገኘም።

ሐምሌ 24 ቀን 2004 ዓ.ም በተፃፈ ማመልከቻ አመልካች ያቀረበው የሰበር አቤቱታም ይህንኑ ውሳኔ በመቃወም ሲሆን ይዘቱም ባጭሩ አመልካች በአዋጅ ቁ 686/2002 አንቀጽ 37/1/ሀ/ መሰረት ተጠሪ የፈጠረው ችግር አስኪታረም ድረስ የንግድ ስራ ፈቃዱን ማገዱ በህግ የተሰጠን ስልጣን ሲሆን ይህም በተሰጠን ስልጣን መሰረት ሀላፊነትና ግዴታችን መወጣት እንጂ የሁከት ተግባር ሊባል የማይችል በመሆኑ የስር ፍ/ቤቶች ውሳኔ ተሸሮ

የተፈጠረ ሁከት የለም ተብሎ እንዲወሰንላቸው ዘንድ ጠይቋል። አቤቱታውም ተመርምሮ ጉዳዩ ለሰበር ችሎት ሊቀርብ የገባል በመባሉ ተጠሪ ቀርቦ የበኩሉን መልስ የሰጠ ሲሆን አመልካችም የመ/መልሱን ሰጥቶበታል።

የጉዳዩ አመጣጥ አጠር አጠር ባለ መልኩ ከላይ የተገለፀው ሲሆን ይህ ችሎትም የግራ ቀኙን ክርክር የሰበር አቤቱታ ከቀረበበት ውሳኔና አግባብነት ካላቸው ድንጋጌዎች ጋር በማገናዘብ ጉዳዩን በሚከተለው መልኩ መርምሮታል።

እንደመረመርነውም የንግድ ምዝገባና ፈቃድ ጋር በተያያዘ ጉዳይ የሚመለከተው የአስተዳደር አካል አስተዳደራዊ እርምጃን በሚወስደበት ጊዜ በተወሰደው እርምጃ መብቱ ተነክቷል። የሚል ሰው ካለ መብቱን በምን አይነት ስርዓት እና መንገድ ሊያስከብር ይችላል? የሚለው ነጥብ በቅድሚያ ታይቶ የምላሽ የሚሻ ሆኖ ተገኝቷል።

ይህን ጉዳይ በተመለከተ አግባብነት ያለው ህግ የንግድ ምዝገባና ፈቃድ አዋጅ ቁጥር 686/2002 ሲሆን አዋጅ አንቀጽ 61ም በአስተዳደራዊ እርምጃዎች ላይ ቅሬታ ስለማቅረብ በሚለው የድንጋጌው ርዕስ ስር በዚህ አዋጅ መሰረት በመዝገቢው መስሪያ ቤት ወይም አግባብ ባለው ባለስልጣን አስተዳደራዊ እርምጃ የተወሰደበት ሰው ሊኖረው ከሚችለው ቅሬታ ጋር በተያያዘ በህግ ጉዳዮች ላይ ብቻ ለመደበኛ ፍ/ቤት አቤቱታ ሊያቀርብ ይችላል በሚል በግልጽ ተመልክቷል። ከዚህ ድንጋጌ ይዘት መንፈስ ደግሞ መረዳት የሚቻለው በህግ ጥያቄዎች ላይ ብቻ ካልሆነ በስተቀር የፍሬ ነገር ክርክርን በሚመለከት መደበኛ ፍ/ቤቶች ተቀብለው ለማየት ስልጣን ያሉት ሰጣቸው መሆኑን ነው። ከህግ አተገባበር ጋር በተያዘ የተፈጠረ ስህተት ካለ እሱን በተመለከተ ብቻ ተቀብለው ከማረም ውጭ የፍሬ ነገር ክርክሮችን በማስረጃ አጣርተው ውሳኔ ለመስጠት ስልጣን የሌላቸውም በተያዘው ጉዳይም ሁከት ይወገዳል። በሚል የቀረበውን የክሱን ፍሬ ነገር በተመለከተ የስር ፍ/ቤቶች ግራ ቀኙን በማከራከርና በማስረጃ በመጣራት የሰጡት ውሳኔ ከፍ ሲል በተጠቀሰው ምክንያት የህግ መሰረት ያለው አይደለም በመሆኑም የስር ፍ/ቤቶች በዚህ ጉዳይ የፍሬ ነገር ጉዳይን በሚመለከት አክራክረው የሰጡት ውሳኔ መሰረታዊ የሆነ የህግ ስህተት የተፈፀመበት ሆኖ ስለገኘን ተከታዩን ውሳኔ ሰጥተናል።

ው ማ ኔ

1. በዚህ ጉዳይ የአ/አበባ አስተዳደር መ/ደ/ፍ/ቤት ይግባኝ ሰሚና ሰበር ሰሚ ችሎቱ የሰጡት ውሳኔዎች በፍ/ብ/ስ/ህ/ቁ 348/1/ መሰረት ተሸሯል።
2. መደበኛ ፍ/ቤቶች ከንግድ ምዝገባና ፈቃድ ጋር በተያዘ የሚነሱ የፍሬ ነገር ክርክሮችን አይተው ለመወሰን ስልጣን የላቸውም።
3. ተጠሪ የህግ ጉዳይን ወይም ጥያቄን በተመለከተ ብቻ በአዋጅ ቁ 686/2002 61 መሰረት ስልጣን ላለው መደበኛ ፍ/ቤት አቅርቦ መብቱን ለማስከበር ይህ ውሳኔ አይከለክለውም።
4. በዚህ ችሎት ለተደረገው ክርክር ግራ ቀኙ የየራሳቸውን ወጪና ኪሣራ ይቻሉ ብለናል።

መዝገቡ ተዘግቷል ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ሐ/አ